

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
Overzicht resultaten bereikbaarheid Twente 2018-2021	3401817		5 april 2022

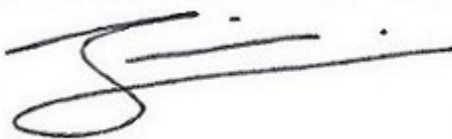
Geachte heer/mevrouw,

In de bijlagen bij deze brief ontvangt u de informatie over de resultaten die afgelopen 4 jaar zijn bereikt rond de verbetering van de bereikbaarheid van Twente.

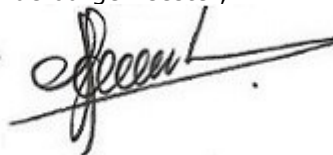
Er zijn mooie resultaten bereikt, maar mobiliteit staat nooit stil, dus de aankomende jaren gaan we met de 14 Twentse gemeenten verder met dit thema.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris, de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G. Schelberg

Bijlagen:
Brief aan Hengelo overzicht bereikbaarheid Twente
Facts en figures 2018-2021

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

BEREIKBAAR TWENTE TWENTE BEREIKBAAR

Een overzicht van de resultaten 2018-2021

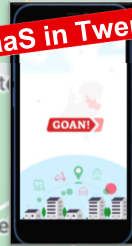

“Mobiliteit is een middel. Het stelt mensen in staat om deel te nemen aan de samenleving, een boterham te verdienen, zich te ontplooien, voor zichzelf en anderen te zorgen en sociale contacten te onderhouden”.

(Bron: ‘Brede welvaart en mobiliteit’, Planbureau voor de Leefomgeving, 2021)

Intercity Enschede-Zwolle

MaaS in Twente gestart

Twente staat in TBOV2040

N35 wordt aangepakt met ondersteuning Rijk

F35 voor de helft gereed

A1 versneld verbreed

CEF TEN-T subsidie van € 10,8 miljoen verkregen

N18 open

Grensoverschrijdende verbindingen opgenomen in Regeerakkoord

Beste lezer,

Goede bereikbaarheid en optimale mobiliteit zijn essentiële randvoorwaarden voor Twente om zich als economische en innovatieve top technologische regio verder te kunnen ontwikkelen. Het is ook van belang voor een goed functionerende arbeidsmarkt en voor toerisme en recreatie. Voor de concurrentiekracht van de regio is het noodzakelijk om de bereikbaarheid (via weg, water, spoor en de lucht) op een hoger niveau te brengen, zowel binnen de regio als voor de omringende en verderaf gelegen economische kernregio's in Nederland en Duitsland.

Deze tekst uit de Mobiliteits- en bereikbaarheidsagenda (2017) is de Twentse basis voor het werk wat de portefeuillehouders en ambtenaren Mobiliteit van de 14 Twentse gemeenten samen met de provincie hebben uitgevoerd binnen de regionale mobiliteitsaanpak in de afgelopen vier jaar. Vanuit deze regionale mobiliteitsaanpak is met veel partijen gesproken, samengewerkt, afgestemd en onderhandeld. Via de provincie Overijssel in landsdeel Oost verband met het Rijk. Maar ook met de EUREGIO, de economische buurregio's Zwolle, Cleantech en Achterhoek en onze Duitse burens. Als overheden doen we het werk zeker niet allemaal alleen en dus staan we in nauw contact met vele partners en klanten in onze regio: onderzoek- en onderwijsinstellingen en bedrijfsleven - nu verenigd in Twente Board – inwoners en reizigers. Partijen die regelmatig gebruik maken van het mobiliteitsaanbod in Twente maar waarmee we ook samen optrekken voor innovaties en gezamenlijke lobby. Door deze intensieve ambtelijke en bestuurlijke samenwerking hebben we veel resultaten geboekt die bijdragen aan de hiervoor genoemde ambitie uit de Mobiliteitsagenda .

Reactie van Bert Boerman, Gedeputeerde Verkeer en Vervoer op deze terugblik van 4 jaar regionale samenwerking voor de bereikbaarheid van Twente: 'De samenwerking van de 14 Twentse gemeenten is een welkome aanvulling op onze provinciale regionale mobiliteitsaanpak. Opvallend is de steeds constructieve houding op de bovenlokale mobiliteitsdossiers waarbij het voor gemeentelijke bestuurders soms ook geven en nemen is. Mooi om te zien dat hierbij telkens het inhoudelijk regionale rendement voorop staat en dat we samen streven naar het beste voor de bereikbaarheid en verkeersveiligheid van Twente.'

5

Mobiliteit blijft van vitaal belang voor het economisch functioneren van de samenleving, onze regio, en biedt mensen de kans om zich te ontplooiën en te ontspannen. En dat in een tijd van steeds weer nieuwe vraagstukken die niet eenvoudig te beantwoorden zijn. Zo hebben we te maken met een snelle opkomst van elektrische mobiliteit en worden als lokale overheid mede verantwoordelijk voor voldoende openbare laadinfrastructuur en levering van (duurzame) energie. Het openbaar vervoer staat extra onder druk door de gevolgen van de coronapandemie. De betaalbaarheid van een aanbod gedreven systeem speelde al een tijd maar COVID heeft de drang naar een transitie van dit inefficiënte systeem versneld. Provincie, gemeenten en de andere partners zijn samen in gesprek om op deze vraagstukken een antwoord te vinden en regionaal doen we al projecten om innovaties te testen.

Mobiliteit gaat zeker niet alleen over infrastructuur en netwerken maar is meer dan ooit onderdeel en een kans om te combineren met andere grote maatschappelijke transitieën. Naast plannen en uitvoeren van verbeteringen aan de infrastructuur zijn onze 14 Twentse gemeenten steeds meer betrokken bij programma's om het mobiliteitsgedrag te verbeteren en met slimme innovatieve toepassingen om de doorstroming en verkeersveiligheid te verbeteren.

Samenwerken, opgaven verdelen en kennis uitwisselen is efficiënt en effectief gebleken. Het maakt ons als regio krachtiger, in lobby én resultaat. Nadat wettelijke mobiliteitstaken in 2015 overgingen naar de provincie besloot de Regio Twente in 2015 om het bestaande regionale budget te behouden voor de bereikbaarheid van Twente. Dit geormerkte budget voor mobiliteit zorgt er sindsdien voor dat we als regio de schouders er onder kunnen blijven zetten en op bepaalde thema's net iets extra's en aanvullends kunnen doen om onze gemeenten te helpen met de uitvoering.

Met trots presenteer ik u dit overzicht met wat er voor Twente met onze partners is bereikt in de afgelopen collegeperiode. Vast niet volledig maar het neemt u mee in de belangrijkste resultaten van

de regionale samenwerking voor een bereikbaar Twente. De belangrijkste mobiliteitskwesties treft u gevisualiseerd op de kaart hiernaast aan.

De wereld van de mobiliteit blijft in beweging en ons werk is natuurlijk nog niet af. Ook in de volgende periode willen wij graag op dezelfde voet doorgaan, regionaal georganiseerd en met vereende kracht. Daarom is – na het opheffen van Regio Twente - besloten een nieuwe Coalition of the Willing Bereikbaarheid aan te gaan met de 14 Twentse gemeenten om ook in de toekomst constructief te kunnen blijven samenwerken op dit belangrijke thema. Behoud van regionaal budget voor een stuk coördinatie en uitvoering van gezamenlijke projecten voor onze gemeenten is belangrijk voor een succesvol vervolg.

Namens de 14 portefeuillehouders Verkeer & Vervoer,

Gerard Gerrits,

Regionaal Portefeuillehouder Bereikbaarheid
Portefeuillehouder Verkeer en Vervoer gemeente Hengelo

Algemeen/Lobby

In de lobby om de bereikbaarheid van Twente te verbeteren, is sinds 2018 nog meer focus aangebracht, waardoor de kans op succes aantoonbaar is vergroot. Voor wegverbindingen is de nadruk gelegd op de A1/A35 (Azelo-Buren), de N35 (Twente-Zwolle) en de N36 (verkeersveiligheid). Ook is aandacht gevraagd voor de N35/B54 als alternatieve route voor de A1 bij calamiteiten.

De spoorlobby concentreerde zich sinds begin 2021 versterkt op de grensoverschrijdende spoorverbindingen, met name op de Berlijnlijn en de verbinding Zwolle-Enschede-Münster.

Als nieuwe portefeuillehouder Mobiliteit voor de regio bracht wethouder Gerard Gerrits van Hengelo deze Twentse speerpunten in november 2018 onder de aandacht van verscheidene Kamerleden, tijdens een serie kennismakingsgesprekken in Den Haag. Ter ondersteuning van de gesprekken is een speciale lobbyflyer gemaakt, waarin een handzaam overzicht is gegeven van de voor Twente belangrijke verbindingen.

In de afgelopen jaren hebben wij zelf ook veel lobby-events georganiseerd o.a.:

- In februari 2019 kregen wij bezoek uit Brussel van het Europese DG Move en een aantal Europese Parlementsleden;

- Op 14 oktober 2019 was staatssecretaris van Veldhoven in Twente om te praten over goederenvervoer per spoor door Twente;
- In maart 2019 2-daags was een Europese delegatie (EC en EP) op bezoek in Twente in verband met de CEFsubsidie voor de Twentekanalen en onze ambities ten aanzien van grensoverschrijdend spoor;
- Op 14 juni 2021 bracht Wim van de Camp, de Nederlandse ambassadeur voor het Europese jaar van het Spoor, een bezoek aan Euregio en Twente om bijgepraat te worden over de spoorambities van deze regio's;

- In het voorjaar 2021 was een bestuurlijk overleg met de directie NS door wethouder Gerrits en burgemeester van Veldhoven over de spoorambities van Twente;
- Op 30 september 2021 hebben we met de Regio Zwolle, Provincie Overijssel, Twente Board en EUREGIO een ontbijtbijeenkomst georganiseerd voor Tweede Kamerleden over de spoorverbinding Zwolle-Münster en een snelle verbinding naar Amsterdam;

- Op 3 oktober 2021 zijn wij meegereisd met de EuropaExpresstrein van Hengelo naar Amsterdam en hebben een korte presentatie gegeven over de Twentse spoorambities.

**BEREIKBAAR TWENTE
TWENTE BEREIKBAAR**

- De media-actie op Twitter eind 2021 van burgemeester Bovens 'help, ik ben mijn stukken over onze spoorambities in de trein vergeten' ('Segersje') heeft enorm veel hits en pers opgeleverd;

<https://www.tubantia.nl/enschede/enschede-se-burgemeester-doet-een-segersje-en-laat-stukken-achter-in-trein-naar-den-haag~a7b6cbf9/>

- Op 21 februari was staatssecretaris Heijnen (IenW) op bezoek in Twente om zich te laten informeren over onder andere het project EuregioRail.

8

Ook in en door Twente is gewerkt aan gezamenlijke strategieontwikkeling door het organiseren van onder andere ambtelijke en bestuurlijke themadagen en workshops o.a. TwenteSpoort!, workshops over het energievraagstuk voor mobiliteit bij RES, deelmobiliteit maar ook overleg met onderwijs en OV-sector over veilig reizen in coronatijd en spreiding van studentenreizen.

De samenwerking met onze buurregio's is versterkt door structureel overleg te organiseren tussen de regio's in Overijssel (Cleantech, Zwolle, Twente) maar ook met de Achterhoek en de Duitse grensregio.

Voor de grensoverschrijdende projecten zoals EuregioRail wordt regelmatig overleg gevoerd met de ambassadeurs D-NL en is ingezet op het bereikbaarheidsprogramma MONT (uitvoering Letter of Intent).

<https://www.enschede.nl/sites/default/files/Letter%20of%20Intent%20MONT%20bereikbaarheid.pdf>

Daarnaast was Twente vertegenwoordigd bij (inter)nationale bijeenkomsten van o.a. Polis, CIVITAS, EU (Regio Days, Vital Nodes, TEN-T) NRW MobilityDays en Eurocities.

Bron: www.polis.eu

En uiteraard zijn diverse moties ingediend bij de Tweede Kamercommissies o.a. over onze spoorambities. Hierover wordt u via de maandelijkse lobbyberichten Haagsche Post van 'onze man' in Den Haag Hans Verbeek op de hoogte gehouden.

<https://lobbybericht-haagschepost.email-provider.nl/web/3lrbk0dbq0/wd1751x30b/pxyekjebto/v0deonzaju>

Bereikbaarheid via de weg

Wegen

N18

De 27 kilometer lange autoweg N18 is op 2 mei 2018 in gebruik genomen en verbind Groenlo

met Enschede. Met de ingebruikname van de N18 is een goede verbinding gelegd langs de oostelijke rand van Oost-Nederland.

A1

Na een intensieve lobby van provincie en regio is de aanleg van extra rijstroken op de A1 versneld aangelegd. De weggedeelten ter hoogte van Deventer en Deventer-Oost en tussen Rijssen en knooppunt Azelo zijn in de planning RWS naar voren gehaald en al in 2020 en 2021 uitgevoerd. In juni 2021 was de 6-baanse A1 klaar, 7 jaar eerder dan de oorspronkelijke planning van het Rijk.

In een unieke samenwerking met de regio's Gooi en Vechtstreek, Amersfoort, Food Valley en Cleantech is in de zomer van 2021 bij het Ministerie en Tweede Kamer om aandacht gevraagd voor de verdere aanpak van

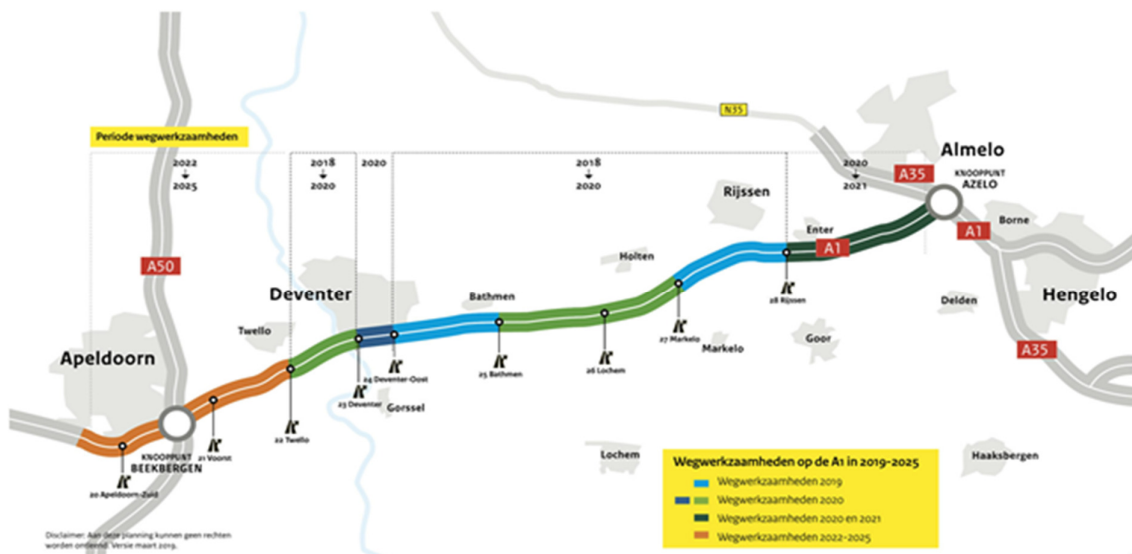
knelpunten op de corridor A1. Het verzoek om een integraal MIRT onderzoek lijkt gehoord te zijn. Het gaat dan niet alleen om vervoer over de weg maar ook om verbindingen via het openbaar vervoer, fiets etc.

Knooppunt Azelo-Buren

Er wordt al vele jaren gezocht naar een aanpak voor de knelpunten (files, onveilig) tussen de knooppunten Azelo en Buren. Met een verkort MIRT onderzoek (2019) als basis zijn in het MIRT 2020 nu duidelijke afspraken gemaakt met het Rijk om stapsgewijs de knelpunten aan te pakken. Het Rijk zal het weefvak tussen Delden en Hengelo Zuid verlengen. Hieraan wordt nu gerekend. De uitvoering start – afhankelijk van de benodigde procedures – in 2023. Ook zoekt het Rijk nog naar middelen voor verkeerssignalering (matrixborden) boven de weg.

Provincie en regio maken de route via de A1/A35 robuust door de aanleg van een parallelle regionale verbinding tussen Hengelo en Almelo (Vloedbeltverbinding). Hiervoor wordt nu een provinciaal inpassingsplan opgesteld. Afhankelijk van de procedures start de aanleg 2024-2025. Ook bieden provincie en regio automobilisten een volwaardig alternatief door de aanleg van de F35 tussen Almelo en Hengelo.

De effecten van deze maatregelen worden jaarlijks gemonitord. Op basis van de uitkomsten wordt besproken of er aanleiding bestaat om verdere afspraken te maken over andere (lange termijn) maatregelen.

Bron: RWS.nl

A35

In de periode maart-juni 2019 zijn diverse wegwerkzaamheden (nieuw asfalt) uitgevoerd op de A35.

N35

Over de N35, de belangrijke verbindingsweg tussen Twente en Zwolle, werd eind november 2020 een akkoord bereikt tussen minister Van Nieuwenhuizen (I&W) en gedeputeerde Boerman (provincie Overijssel). Dat was het resultaat van een jarenlange intensieve lobby voor de opwaardering van deze Rijksweg, die niet alleen gedragen werd door provincie en regio's maar ook door het bedrijfsleven, de bewoners, de gemeenten en de Tweede Kamer.

Het doel van de Marsroute N35 is om de gehele weg tussen Zwolle en Twente tot stroomweg in te richten: 2x2 stroken, ongelijkvloerse kruisingen en (max.) 100 km per uur te maken. Dit gebeurt in fasen. De trajecten Zwolle-Wijthmen (2x2, 2018) en bij Nijverdal (Salland-Twentetunnel, 2015) zijn al als stroomweg aangelegd. De besluitvorming voor het inrichten van het traject Nijverdal-Wierden als stroomweg met 2x2 rijstroken zou eind 2020 starten. De Raad van State heeft echter op 30 december 2020 geoordeeld dat het Tracébesluit N35 Nijverdal-Wierden niet in stand kan blijven. De exacte consequenties van de uitspraak en de vervolgaanpak worden nu nader uitgewerkt.

<https://www.rijkswaterstaat.nl/nieuws/archief/2021/07/nog-geen-nieuw-besluit-verbreding-n35-tussen-nijverdal-en-wierden>

In 2012 is een probleemanalyse via een MIRT-onderzoek uitgevoerd naar het traject tussen Wijthmen en Nijverdal. Hier zijn korte-termijn verbetermaatregelen uit voortgekomen voor de verkeersveiligheid, die deels in uitvoering en deels nog in voorbereiding zijn. De Tweede Kamer heeft de afgelopen jaren meermaals bij

motie bij de minister aangedrongen om dit traject van de N35 snel aan te pakken. In een verkeersonderzoek van 2020 zijn diverse alternatieven onderzocht en zijn de verwachte investeringskosten in beeld gebracht. De uitkomsten zijn aanleiding geweest voor bestuurlijke afspraken met het Rijk (MIRT 2020).

Voor het traject tussen Wijthmen en Nijverdal loopt nu een startbeslissing voor een MIRT-verkenning. De MIRT-verkenning wordt op zijn vroegst in 2023 afgerond, daarna kan een voorkeursbeslissing worden genomen. De MIRT-afspraken leiden nog niet tot een

volledige aanpak van de N35 tussen Wijthmen en Nijverdal. Daarom zijn Rijkswaterstaat, Provincie Overijssel, Gemeente Raalte en Gemeente Hellendoorn op 13 juli 2021 bestuurlijk overeengekomen om maatregelen te nemen op de N35 bij Haarle en Mariënheem om de verkeersveiligheid in Haarle en Mariënheem op de korte termijn te verbeteren om de veiligheid van de N35 op peil te houden. De wens om in de toekomst de gehele N35 om te bouwen naar een 2x2 stroomweg blijft bestaan.

<http://www.overijssel.nl/thema%27s/verkeer-wegen/wegenprojecten/alle-wegenprojecten/n35-zwolle-almelo/>

N36

In 2018 zijn een aantal aanpassingen gedaan om de verkeersveiligheid te verbeteren en in 2019 is gestart met reguliere onderhoudswerkzaamheden. Ook zijn er enkele aanpassingen gedaan om de veiligheid te verbeteren. In het eerste jaar na de werkzaamheden (2020) zijn er helaas niet minder ongevallen geregistreerd. Recent is nog een studie uitgevoerd naar 'middengeleiders' op de Rijks N-wegen – waarin de N36 weer hoog scoort – maar daar is nog geen besluit over genomen in Den Haag.

In 2022 zal gestart worden met groot onderhoud aan de het noordelijke deel van de N36.

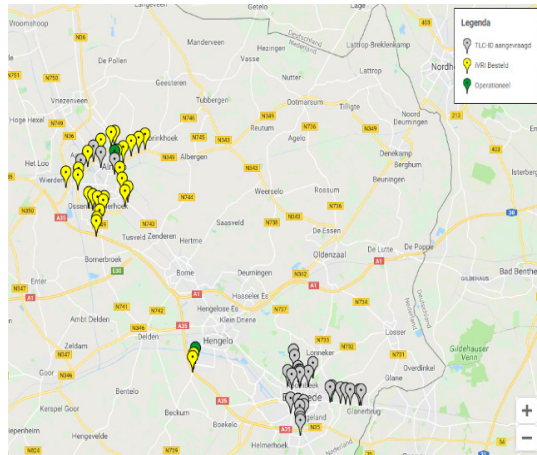

Wanneer het zuidelijke deel (Aadorp – Almelo-Noord) start is nog niet bekend.

In september 2021 is Rijkswaterstaat gestart met een gedragscampagne voor de N36. De campagne is afgestemd met de aanliggende gemeenten, Politie, ROV en belanghebbenden zoals bewoners en bedrijven langs de route. <https://n36is.nl/start-campagne-n36/>

Slimme verkeerslichten: i-VRI

Kaart met de nu bekende locaties waar slimme verkeerslichten worden geplaatst (www.ivriviewer.nl).

In Twente worden de verkeerslichten slimmer om de doorstroming te verbeteren, CO2 uitstoot te reduceren en de verkeersveiligheid te verbeteren. Een voordeel voor ondernemers is dat deze slimme verkeerslichten eerder de verschillende weggebruikers kunnen herkennen en dat er daardoor winst is te behalen voor bijvoorbeeld logistieke bedrijven. Doordat verkeer eerder herkend wordt en de route bekend is, kan het verkeerslicht eerder of langer groen geven en dit vervolgens doorgeven aan de chauffeur (via navigatie of applicatie op een telefoon).

De komende jaren wordt het aantal slimme verkeerslichten in Nederland fors uitgebreid. In Twente worden in o.a. Enschede, Hengelo, Almelo en Oldenzaal en op enkele provinciale wegen slimme verkeerslichten geplaatst op verkeerskundige knelpunten.

<https://www.talking-traffic.com/nl/>

Truckparking

In 2020 is het Meerjarenprogramma vrachtwagenparkeren Overijssel vastgesteld. In het afgelopen jaar zijn diverse werkgroepen aan de slag gegaan met de actielijnen uit dit programma. En er is een nadere analyse uitgevoerd naar de problematiek, kansen en uitdagingen van vrachtwagenparkeren in Overijssel. Uit de analyse blijkt dat er een groot

tekort aan parkeerplaatsen (nu en in 2030) voor het 'lang' parkeren van vrachtwagens langs de corridors A1 is. Na gesprekken met diverse stakeholders is in december 2021 een vervolgaanpak voorgesteld. Deze zal vanaf 2022 worden uitgevoerd.

Vrachtwagenheffing en MAUT

De Nederlandse regering bereidt de invoering van vrachtwagenheffing voor binnen- en buitenlandse vrachtwagens van meer dan 3.5 ton voor. De heffing gaat gelden op de Nederlandse snelwegen en (om overlast en omrijden tegen te gaan) op een aantal N-wegen. Over welke wegen het dan gaat, is overleg gevoerd met de regio's maar de gemeenten maken zich nog steeds ongerust over de effecten van vrachtwagenheffing op met name het regionale wegennet. De bedoeling is om de heffing in 2026 in te voeren, het nieuwe kabinet zal hierover een besluit moeten nemen.

De Duitse MAUT voor kleine vrachtwagens (tot 7,5 ton) en personenauto's zou per oktober 2020 worden ingevoerd op de Duitse snelwegen. Regio Twente heeft onderzocht welke nadelen dit kan leveren aan onze binnenwegen door (nieuw) sluipverkeer. Het Europese hof heeft in juli 2019 geoordeeld dat de heffing in strijd is met het Europese recht waardoor Duitsland haar plannen voor MAUT-heffing moest herzien.

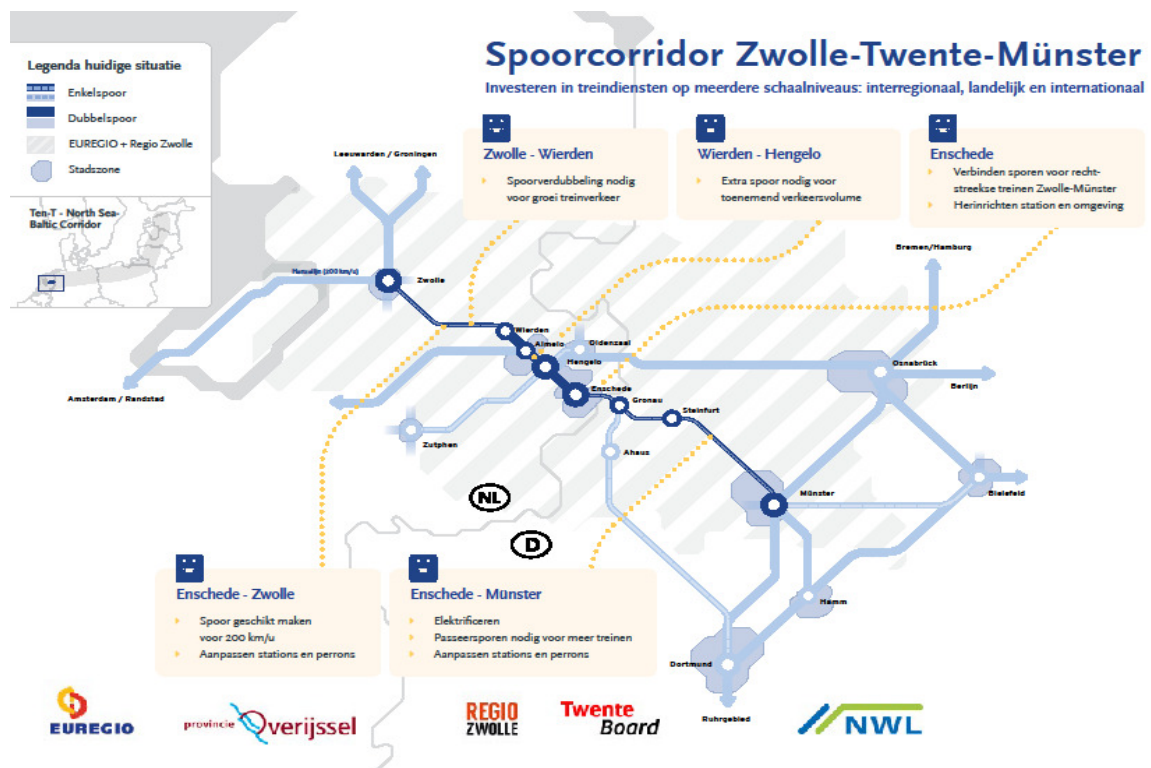
Raymond Knops
@RaymondKnops

Goed nieuws voor de grensregio's!

Ministerie IenW @MinienW · 18-06-19

Een opsteker voor de NLse automobilist nu Europees hof heeft bepaald dat Duitsland geen tol mag invoeren. Minister @CvNieuwenhuizen is opgetogen dat verzet tegen deze tolplannen succes heeft gehad curia.europa.eu/jcms/upload/do...

Bereikbaarheid via Openbaar vervoer

Algemeen

Bron: DB.de

- De wensen voor toekomstig openbaar vervoer van Twente (en Overijssel) staan nu opgenomen in de Ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV 2040 die in februari 2021 naar de Tweede Kamer is gestuurd;
- Er zijn intensieve contacten met reizigersorganisaties, verenigd in ROCOV en RONA, over de afstemming van onze wensen en lobby;
- Zowel bestuurlijk als ambtelijk nemen wij als regio deel aan de landelijke en landsdelige overlegtafels goederenvervoer spoor en de OV- en spoortafel. In deze overleggen worden met het Rijk afspraken gemaakt over de uitvoering van de diverse spoorprojecten.

Het Toekomstbeeld OV 2040 en de onderliggende rapporten zijn terug te vinden op: (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/01/29/ontwikkelagenda-toekomstbeeld-ov>)

TREIN

De lobby om de grensoverschrijdende spoorverbindingen te verbeteren kwam in 2018, mede dankzij de discussie rond Lelystad Airport en het sterk gestegen vliegverkeer binnen Europa, hoger op de agenda. Nu in Europa de roep om minder vliegen en meer treinen sterker wordt komt het echt in een stroomversnelling.

Personenspoor

Amsterdam – Twente - Berlijn

Over de Amsterdam-Berlijntrein lopen twee processen. Allereerst om de huidige verbinding via Hengelo te versnellen. Vanaf 2024 worden nieuwe treinstellen ingezet op de bestaande route. Door nog een aantal kleinere maatregelen (aanpassing van de dienstregeling en overslaan van een aantal stations in Duitsland) kan de route ca. een half uur sneller worden gereden waarvan 10 minuten tussen Hengelo en Amsterdam.

De huidige treinverbinding naar Berlijn via Twente blijft – ook op de lange termijn – bestaan omdat het gaat om een verbinding van twee nationale treinen die dus ook een regionale functie hebben. Dit is bevestigd in de MIRT van 2019.

Daarnaast ligt er de nationale en Europese wens om beide hoofdsteden te verbinden met een zgn. on-toptrein die de reis in 4,5 uur kan afleggen. Op dit ogenblik lopen in opdracht van het Ministerie IenW onderzoeken naar drie routeopties voor deze extra trein: de bestaande route via Deventer, een route via Zwolle en Twente en een route via Arnhem en het Ruhrgebied. Voor alle routes geldt dat er ook rekening moet worden gehouden met de routes voor *goederenspoor*. De regio is zowel ambtelijk als bestuurlijk betrokken bij deze studie naar een snelle trein.

Münster - Twente – Zwolle / (Hengelo-) Enschede-Dortmund

Sinds 2017 rijdt er een Intercity (1 x per uur) tussen Enschede en Zwolle. Om zowel tweemaal per uur een Intercity als tweemaal per uur een sprinter te laten rijden tussen Zwolle en Enschede, is onder andere (gedeeltelijke) verdubbeling van het spoor nodig tussen Zwolle en Wierden.

Omdat er in Duitsland plannen zijn om de trein tussen Münster en Gronau per 2026 te elektrificeren is ook elektrificatie van het spoorvak tussen Enschede en Gronau op korte termijn nodig, om de trein tussen Münster en Enschede te laten blijven rijden. Met het project EuregioRail (INTERREG-studie) grijpen wij dit elektrificatie-moment aan om te streven naar de koppeling van de treinen Enschede-Münster en Enschede-Zwolle en het laten doorrijden van de trein Dortmund-Enschede naar Hengelo. Hiervoor moeten veel aanpassingen worden gedaan onder meer aan het station, spoor en stationsomgeving van Enschede.

In september 2021 hebben de Provincie Overijssel, Twente Board, de EUREGIO en het Duitse Zweckverband Nahverkehr Westfalen Lippe in de stuurgroep van het project een gezamenlijk eindbeeld vastgesteld voor 2040, met een tussenstap in 2032. Dit in bijzijn van het Ministerie van IenW, ProRail en het Verkehrsministerium van Nordrhein-Westfalen. In 2032 moeten volgens deze ambitie de intercity tussen Zwolle en Enschede en de RB tussen Enschede en Münster aan elkaar gekoppeld worden. Daarnaast moet de trein tussen Enschede en Dortmund gaan doorrijden tot aan Hengelo. In 2040 moet de intercityverbinding Zwolle-Münster opgewaardeerd worden en ook de sprinter tussen Zwolle en Enschede naar Münster worden doorverbonden.

Om de tussenstap te realiseren en het eindbeeld te bereiken wordt nu intensief lobby gevoerd voor (financiële) ondersteuning bij het Rijk, Nordrhein-Westfalen, de Duitse federale overheid en Europa. In het MIRT 2020 is al een eerste afspraak gemaakt over de elektrificatie van het Nederlandse spoorvak op de lijn Munster-Enschede.

Sinds 1 augustus 2021 kan de Nederlandse OV chipknip ook gebruikt worden om in Gronau in- en uit te checken.

<https://www.overijssel.nl/onderwerpen/verkeer-vervoer/openbaar-vervoer/>

Oldenzaal - Hengelo - Zutphen (- Arnhem)

De bestaande concessie voor deze verbinding loopt af in december 2023 en moet dus binnenkort opnieuw worden aanbesteed door de provincie. Omdat het traject tussen Hengelo en Zutphen nog wordt gereden met dieselmaterieel

wordt door de provincies Overijssel en Gelderland onderzocht op welke wijze deze treinverbinding kan worden verduurzaamd. Er komt daarom nu eerst een tussentijdse/tijdelijke concessie (die wordt aanbesteed) met dieselmaterieel. Deze tussenstap is nodig omdat het besluit over de wijze van verduurzaming te laat komt voor vervoerders, fabrikanten en Prorail om duurzaam materieel te ontwikkelen en de bovenleiding aan te passen.

Voor de lange termijn zijn er ideeën om vanuit Enschede een sneltrein te laten rijden via het traject Hengelo-Zutphen naar Arnhem.

Hengelo-Bad Bentheim-Osnabrück-Bielefeld

Deze interregionale treinverbinding – sinds januari 2022 uitgevoerd door Eurobahn, daarvoor door Keolis - biedt sinds 2018 een goede verbinding in het Duitse grensgebied. Ook hebben we nu overstapmogelijkheden in Rheine (D) en Osnabrück (D) op bestaande (IC en ICE) noord-zuidverbindingen in Duitsland. Helaas bestaan er nog veel (technische) problemen met deze lijn waardoor de trein niet altijd kan rijden en er delen met de bus worden gereden.

Stations

De NS heeft besloten de service op een aantal stations per 2022 aan te passen. Hierover zijn in 2021 een bestuurlijke gesprekken gevoerd met de vervoerders. Omdat bij ons twee vervoerders rijden is tot de volgende oplossing gekomen: Voor de stations in Twente wordt Enschede een 'full service light station' (OV Service & Tickets winkel en servicezuil). Hengelo wordt een selfservice station (hulp op afstand via telefoon of servicezuil op het station). Keolis heeft sinds eind 2021 op de stations Almelo, Hengelo en Enschede servicemedewerkers lopen als pilot.

Goederenspoor

Goederenvervoer over spoor is een van de veiligste en duurzaamste vormen van vervoer van goederen, al dan niet met gevaarlijke en/of brandbare stoffen. Landelijk beleid gesteund door lagere overheden is om zo veel mogelijk goederenvervoer van de weg te halen en te verplaatsen naar vervoer over water en via het spoor. Het meeste goederenvervoer per spoor rijdt over de Betuweroute. Maar ook de Bentheimroute (Deventer-Hengelo-Oldenzaal) wordt gebruikt voor goederenvervoer via het gemengde (personen- en goederenvervoer) spoornet.

Naast hinder en veiligheid kan een goederenroute ook grote impact hebben op (nieuwe) woningbouwlocaties en de bereikbaarheid voor personen via spoor.

Eind 2019 heeft staatssecretaris Van Veldhoven met inwoners en bestuurders uit Oost-Nederland gesproken over de hinder die wordt ondervonden langs de spoorlijnen Twentelijn en IJssellijn en maatregelen om die overlast te beperken. Burgemeester van den Hengel (Borne) en wethouder Gerrits (Hengelo) en woonden het bezoek bij.

Provincies, gemeenten en veiligheidsregio's in Oost Nederland hebben zich georganiseerd in het Bestuurlijk Overleg Goederenvervoer Oost Nederland en zijn zo gesprekspartner van de verantwoordelijk minister I&W.

Basisnet

Voor het vervoer van gevaarlijke stoffen gelden de wet Basisnet (2015) en de RID (EU).

Het Basisnet is een landelijk netwerk voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over weg, water en spoor en stelt grenzen aan de risico's die het vervoer van gevaarlijke stoffen kan opleveren voor omwonenden in de vorm van 'risicoplafonds'. Sinds 2015 blijkt uit de jaarlijkse monitoring dat op veel plekken langs de routes in Twente (en Brabant) - met name tijdens de omleidingen derde spoor - de risicoplafonds werden overschreden. Omdat in de praktijk is gebleken dat er nauwelijks valt te sturen op de risicoplafonds zijn zij ongeschikt gebleken als

(wettelijk) instrument. Daarom wordt nu door lenW met alle partijen gewerkt aan aanpassing van de wet Basisnet. Het doel is dat het risico voor inwoners op een begrijpelijke en monitorbare manier in de wet wordt opgenomen.

Het is de bedoeling om medio 2022 de aanpassing van de wet Basisnet gereed te hebben. Twente is als belanghebbende via de Stuurgroep Basisnet en de reguliere vergaderingen van het BO goederenvervoer spoor Oost Nederland goed aangehaakt op dit proces.

Derde spoor

Sinds 2015 wordt in Duitsland in het verlengde van de Betuweroute gebouwd aan een extra (derde) spoor om meer capaciteit te creëren voor het goederenvervoer vanaf de grens bij Zevenaar/Emmerich. De aanleg zal naar verwachting nog tot 2030 duren. Tussen november 2024 en mei 2026 zal worden gewerkt aan de verbetering van de aansluiting van de Betuweroute op het Duitse spoorwegnet. In deze periode zal (een deel van) het goederenvervoer over andere routes worden omgeleid, zo ook via Oldenzaal/Bad Bentheim. De verwachting is dat dit de komende jaren veel extra overlast met geluid en trillingen gaat betekenen voor de inwoners langs het spoor en ook overschrijdingen van de bestaande risicoplafonds Basisnet. De Stuurgroep derde spoor, waar Twente in is vertegenwoordigd, zoekt daarom al naar oplossingen om de overlast zo veel mogelijk te beperken. In 2022 zal ook nog een extra overleg met het ministerie plaatsvinden.

Toekomstig goederenspoor (GNOE)

In het kader van Toekomstbeeld OV 2040 is in oktober 2021 gestart met de definitiefase voor een studie naar de toekomstige (vijf route-opties) Goederenroutering Noordoost Europa (GNOE) via het spoor. Deze fase moet een goed (én gedeeld) inzicht geven in de problematiek van goederenspoor en daarom zijn veel stakeholders betrokken: van de zeehavens tot aan de bewoners langs het (goederen)spoor. Het BO goederenvervoer Oost Nederland heeft in oktober 2021 een memo vastgelegd dat in ieder geval de vijf nu bekende opties voor toekomstige afwikkeling van het goederenvervoer in Oost Nederland onderzocht moeten worden. Ook is zij van mening dat goederenvervoer niet ten koste mag gaan van bereikbaarheid voor personen per spoor. Twente is ambtelijk en bestuurlijk betrokken bij de studie en het vervolgproces via de werkgroepen en het BO goederenvervoer Oost Nederland.

BUS

Twentsflex

In 2018 is in Rijssen-Holten het pilotproject TwentsFlex gestart. Vanaf het begin tot de eerste lockdown waarbij de buurtbussen stopten, groeide het gebruik gestaag. In 2019 was het gebruik vergelijkbaar met het gebruik van BrengFlex (Arnhem-Nijmegen). Daarmee is zowel het systeem als de behoefte bewezen. Uitbreidingen van het systeem zijn tot nu toe uitgebleven door de financiële inspanning die de eerstvolgende uitbreiding zou kosten. Op termijn en bij verdere uitbreidingen zal het wel tot kostenreductie kan leiden.

Concessies

In 2019 is Twente verkozen tot winnaar Beste streekvervoerder bus (CROW) in de OV-klientenbarometer. Twente kreeg van de reizigers een 7,9.

De concessie Twents (bus + treinlijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal) loopt af in december 2023. Er is gestart met de voorbereidingen van een Europese aanbesteding voor een kortlopende concessie. Tijdens de looptijd van deze concessie worden infrastructurele maatregelen genomen in aanloop naar de overgang op zero-emissie materieel. Binnen de kortlopende concessie wordt gestreefd om ten minste het huidige dienstenpakket te behouden.

DRIS

In samenwerking met de provincies Flevoland en Gelderland is gewerkt aan een nieuwe aanbesteding voor de vervanging van de verouderde DRIS-systemen (reisinformatie op haltes). Na de aanbesteding is vertraging ontstaan rond de contractafspraken. Dit is inmiddels opgelost en de aannemer zal in 2022 zo snel mogelijk het nieuwe systeem uitrollen.

Corona

Vanaf maart 2020 is het dienstenpakket van de bus in het openbaar vervoer als gevolg van de coronapandemie op- en afgeschaald aan de hand van de fases in de crisis en de maatregelen die in de maatschappij getroffen zijn. Tijdens het sluiten van de scholen zijn scholierenlijnen gestopt. Tijdens de thuiswerkperiodes is een vakantiedienstregeling (+ versterking waar nodig) gereden. Vanuit de Regio Twente is een overleg opgestart met de hoger onderwijsinstellingen en de vervoerders om tijdens de pandemiemaatregelen het openbaar vervoer zo veilig mogelijk door te laten lopen. Door bijvoorbeeld te schuiven in de starttijden van de instellingen kon een hyperspits in een aantal OV-lijnen worden voorkomen. Het overleg zal ook in de toekomst doorgaan.

Rookvrije bushokjes

In een aantal Twentse gemeenten zijn in 2021 rookvrije bushaltes geïntroduceerd. De andere gemeenten volgen.

Kosten OV

Er zijn een aantal externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de prijs van OV per bus. Zo is er bezorgdheid over de effecten van het voorstel voor 30 km/u in de steden: een verlaging van de snelheid zal tot kostenverhoging in het OV leiden en tegelijkertijd het gebruik doen dalen. Betrokken partijen (wegbeheerders, vervoerder en provincie) proberen in een vroegtijdig stadium de effecten voor de dienstregeling en routes te duiden.

Ook de gevolgen van de coronapandemie hebben effecten. Het huidige beeld laat zien dat scholieren en studenten snel terugkomen in het OV, maar dat veel (betalende) forensen anders of minder reizen. Dit heeft tot gevolg dat de aantallen reizigers sneller stijgen dan de opbrengsten vanuit de reizigers.

MAAS

Mobility as a Service (MaaS) is een tool voor multimodaal reisadvies en flexibel reizen. Gebruikers plannen, boeken, betalen en reizen met verschillende vormen van vervoer via één digitaal platform (app).

MaaS Twente is een van de zeven nationale MaaS-pilots die het Ministerie van IenW samen met acht Twentse (Regiotaxi) gemeenten en provincie heeft gelanceerd en is 2019 gestart. Bij het MaaS Twente project wordt gebruik gemaakt van de nieuw ontwikkelde reis-app GOAN!. Deze app is voor de Wmo-reizigers na een korte try-out in juni 2021 gelanceerd. Sinds september kan zij door alle reizigers worden gebruikt.

In november hebben de partijen besloten om de pilot met een half jaar te verlengen omdat er veel vertraging is geweest door de gevolgen van de pandemie. Bij de verlenging zijn alle 14 gemeenten actief aangesloten en is er een financiële bijdrage gedaan vanuit het regionale budget Verkeer & Vervoer. Wethouder Anja Prins (gemeente Losser) is voorzitter van MaaS Twente.

<https://www.goan.nl/>

MaaS sluit ook aan bij een andere ontwikkeling, namelijk het aanbieden van deelmobiliteit.

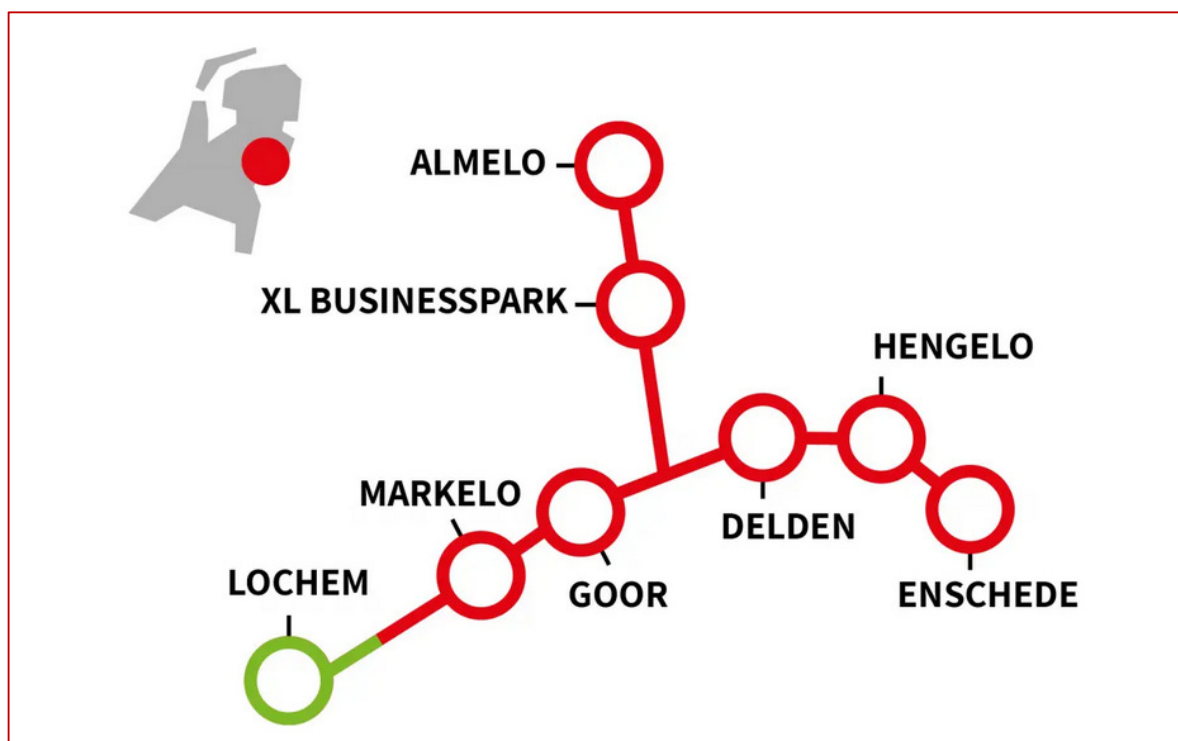
DEELMOBILITEIT EN HUBS

In een aantal steden en bij stations (OV fiets, deeltaxi etc.) is deelmobiliteit al langer te vinden. Maar de vraag en aanbod nemen toe. Om deze nieuw opkomende markt te stimuleren maar ook in goede banen te leiden komen veel vragen op de gemeenten af: waar willen we deelmobiliteit aanbieden, wat betekent dit voor onze openbare ruimte, is er laadinfrastructuur nodig etc. Om deze vragen te kunnen beantwoorden is in 2020-2021 het rapport 'strategie deelmobiliteit Twente' opgesteld. Deze strategie geeft aanbevelingen om te komen tot een regionaal dekkend systeem voor deelmobiliteit. De eerste aanbeveling - het instellen van een loket deelmobiliteit Twente - zal in 2022 worden 'geopend'. Dit loket kan als vraagbaak dienen voor de gemeenten maar ook op zoek gaan naar nieuwe aanbieders. Het loket wordt gefinancierd vanuit het regionale budget Verkeer & Vervoer. Via MaaS Twente wordt met de gemeenten gekeken naar een versnelde introductie van kleine hubs met deelmobiliteit, ook in de kleinere kernen.

Daar waar meerdere soorten mobiliteit bijeen komen kunnen zgn. mobiliteitshubs worden ingericht. Bij deze hubs op knooppunten maar ook in een woonwijk kan dan snel worden overgestapt op een andere modaliteit maar bijvoorbeeld ook andere dienstverlening worden aangeboden zoals een pakketdienst, koffiecorner, laadinfrastructuur etc. Samen met de provincie Overijssel wordt sinds 2020 gewerkt aan een strategie en uitvoeringsplan Knooppunten.

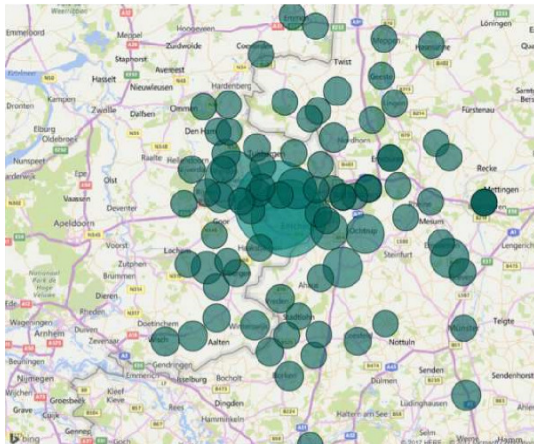

Bron: portoftwente.nl

Bereikbaarheid via water

De Twentekanalen zijn een belangrijke logistieke verbinding voor het vervoer van goederen over water vanuit de zeehavens. In 2013 is de Beter Benutten Deal 'Voortvarend Twente' gesloten met de minister Schulz om goederenvervoer over water te stimuleren. Daarvoor zijn grote investeringen nodig van overheden en bedrijfsleven. In 2018 is voor het project 'Verruiming Twentekanalen' een bijdrage uit de EU gekregen van 10,8 miljoen (CEF). Overigens wordt met dit project niet alleen gewerkt aan vervoer over water maar ook aan het verbeteren van de grondwaterbeheersing en biodiversiteit in de regio.

Baggeren en verstevigen Twentekanalen en havens

Havenverbonden bedrijven in Twente (containervervoer), bron: CTT 2018

Door Rijkswaterstaat wordt de Twentekanalen geschikt gemaakt voor het varen met klasse Va schepen met een vaardiepte van 2,80 m. Hiervoor wordt 14 kilometer damwand vervangen, de grondwateroverlast in de omgeving aangepakt en oevers vernieuwd. Ook de gemeenten Hengelo en Almelo gaan een deel van hun kadeconstructies versterken, waardoor ook deze havens beter bereikbaar worden voor klasse Va schepen. In de haven van Delden wordt de complete kadeconstructie vervangen en verlengd. In Enschede is dit al gedaan bij de herstructurering van het Havengebied evenals in Lochem tijdens de eerste fase van de verruiming van de Twentekanalen.

Op 25 mei 2021 is gestart met de werkzaamheden in 2 proefvakken. Eind 2022 moeten alle werkzaamheden zijn afgerond. Tijdens de werkzaamheden kan wel worden gevaren.

Aanpak sluizen

Sluis Eefde heeft een extra sluisolk gekregen en de oude kolk is grondig onderhouden. De

wachttijden zijn hiermee verkort en nu kunnen schepen met een vaardiepte tot 3,50m passeren. In 2020 is de nieuwe (extra) sluisolk opgeleverd en gestart met het groot onderhoud aan de oude kolk (Zuidersluis). Deze is in juli 2021 weer opengesteld voor gebruik. In de periode 2018-2019 zijn de sluiscomplexen van Delden en Hengelo volledig gerenoveerd en is bediening op afstand mogelijk gemaakt vanuit het centrale bediengebouw in Eefde.

<https://www.rijkswaterstaat.nl/nieuws/archief/2021/07/grote-stap-in-betere-bereikbaarheid-twentekanalen>

Bruggen

De versterkingsmaatregelen aan vier bruggen over de Twentekanalen zijn in 2018 afgerond. In 2019 is nog aan diverse andere bruggen gewerkt. Zo is de nieuwe Boekelose brug in Hengelo op 14 juni 2019 officieel geopend.

Blauwe Golf

Dit project - als onderdeel van het CEF-TEN-T, zie p. 16 - realiseert een digitale informatieportal met als doel een betere benutting van de Twentekanalen. Het portal is in oktober 2019 online gegaan. De doelgroepen zijn de schippers, rederijen, verladers, havenbedrijf en vaarwegbeheerders. De portal geeft o.a. informatie over de beschikbare faciliteiten op de kanalen, verkeer, waterstanden en kan ook de marktplaats voor ladingen en laadruimte worden. Daarnaast is ook een uitgebreide monitor ontwikkeld waarin allerlei informatie op het gebied van economische ontwikkelingen (werkgelegenheid, bedrijvigheid, grondgebruik) en vervoer-/overslagprestatie zichtbaar zijn op basis waarvan beleid gemaakt of bijgestuurd kan worden.

<https://www.portoftwente.com/havenbedrijf/havenmonitor>

Havenbedrijf Twente

De binnenhavens aan de Twentekanalen vormen gezamenlijk één van de grootste

binnenhavens van Nederland. Naast het belang voor vervoer van Twentse producten heeft deze binnenhaven heeft een belangrijke

achterlandfunctie voor de Nederlandse zeehavens en het Europese goederenvervoer. Zij maakt deel uit van de Europese TEN-Corridor North Sea – Baltic.

De gemeenten Enschede, Hengelo, Almelo, Lochem en Hof van Twente werken sinds 1 januari 2015 samen in het Gemeenschappelijk Havenbedrijf Twente (GHT). Het GHT versterkt de economische impuls van de havenactiviteiten en leidt tot meer efficiency, kostenbesparingen en uniforme regelgeving. Regio Twente heeft vanuit de middelen Verkeer en Vervoer financieel bijgedragen aan de uitvoering van het strategisch plan en deelgenomen in diverse werkgroepen.

20

In 2020 is de hernieuwde overeenkomst Gemeenschappelijk Havenbeheer Twente-kanalen (HGHT) door de havengemeenten getekend. Het HGHT maakt deel uit van de koepel Port of Twente.

<https://www.portoftwente.com/>

Regiotafel binnenvaart Oost Nederland

Twente neemt deel aan de Regiotafel binnenvaart Oost Nederland. De regiotafel is begin 2021 gestart en gezamenlijk met de partners in Overijssel en Gelderland is een gezamenlijke Uitvoeringsagenda binnenvaart Oost Nederland opgesteld. In de Uitvoeringsagenda zijn 10 prioritaire projecten benoemd. Belangrijke prioritaire projecten voor Twente zijn onder andere klimaatbestendige netwerken, doorvaart spoorbrug Zutphen en walstroomvoorzieningen. Twente geeft samen met de betrokken partners uitvoering aan de Uitvoeringsagenda.

Bereikbaarheid via de lucht

In november 2017 is gestart met een uitgebreid onderzoek naar de bereikbaarheid via de lucht van de EUREGIO. Hierbij is gekeken naar de mobiliteitsbehoefte van de inwoners, de aanbodzijde van de luchthavens en de toekomstige scenario's voor de burgerluchtvaart. Regio Twente en Luchthaven Twente waren actieve partners in het proces. Het eindrapport is in 2019 gepresenteerd. De onderzoekpartners beraden zich nog op eventuele vervolgstappen, waarbij uiteraard gekeken wordt naar de samenhang met de gevolgen van scherpere klimaateisen en de coronapandemie voor de luchtvaart.

Drones

Twente richt zich via Technology Base/Vliegveld Twente vooral op drone-projecten met een maatschappelijke toepassingen (o.a. zorg, landbouw en veiligheid) die hier in een grensgebied worden ontwikkeld, getest en gedemonstreerd. Het cluster Space53 heeft inmiddels enkele mijlpalen bereikt; de ontheffing voor het testen van experimentele

Bron: [twente-airport.nl](https://www.twente-airport.nl)

luchtvaartuigen, de primeur om met automatische drones te vliegen voor beveiliging en surveillance. Space53 is actief binnen nationale en Europese projecten en initiatieven zoals Drone2Go, AMU-LED en Dutch Drone Delta. Ook wordt gekeken naar de ethische aspecten van de technologische ontwikkelingen en het maatschappelijk draagvlak. Zo is de door Space53 ontwikkelde readiness toolkit voor het beoordelen van ethische, sociale en juridische 'readiness' als good practice erkend door INTERREG Europe.

Twente Airport

Twente Airport heeft een circa 3 km lange start- en landingsbaan. Er mag gevlogen worden met zakelijk vliegverkeer (business aviation), testvluchten voor bemand en onbemand vliegverkeer en biedt plek voor aan luchtvaartgebonden bedrijven en het Aircraft Maintenance

Cluster Twente (AMCT) met o.a. 4Silence, USE System en AELS.

Bron: [twente-airport.nl](https://www.twente-airport.nl)

We hebben het afgelopen jaar veel kunnen lezen over de functie van ons vliegveld als parkeerplaats voor vliegtuigen tijdens de pandemie. Maar belangrijker zijn de uitgevoerde testen op slimme vliegveldverlichting (2018), NLR watertests/remproeven (2018), proefdraaien (2021) diverse oefeningen van Defensie en 'naderings'vluchten (2021).

Bron: EU

Trans-European Transport Network (TEN-T): North Sea Baltic corridor

De provincie Overijssel, Cleantech Regio, Regio Twente en Regio Zwolle zijn in 2021 gestart met een verkenning naar versterking van de samenwerking op de North Sea Baltic corridor vanuit een gezamenlijke visie, programma's en (structuurversterkende) projecten. De North Sea Baltic corridor is één van de negen TEN-T corridors die door de Europese commissie is aangewezen om verder te ontwikkelen met Europese financiering.

Om deze ambitie te realiseren wordt momenteel onderzoek gedaan naar verschillende (brede) samenwerkingsstructuren die een gezamenlijke visie langs de corridor kunnen bevorderen. Het doel hiervan is een internationaal netwerk op te bouwen dat op uiteenlopende thema's zoals infrastructuur, logistieke ketens, duurzaamheid en circulariteit, digitalisering en innovatie actief is. Dit als basis voor de ontwikkeling van gezamenlijke projecten, kennisdeling en verbetering van de zichtbaarheid en promotie van de corridor.

Er is een groot aantal interviews gehouden met relevante partijen in zowel Nederland als Duitsland om het animo voor een dergelijke samenwerking te peilen. De eerste reacties waren zeer positief; de meerwaarde van intensievere samenwerking langs de corridor wordt door veel partijen onderschreven. Naast de interviews zijn op het North Sea Baltic Corridor Forum in november 2021 de eerste resultaten van het onderzoek aan het hele netwerk gepresenteerd. Ook hier werd positief gereageerd, met name Europees Coördinator van de North Sea Baltic Corridor Catherine Trautmann omarmt dit initiatief.

De komende periode zal met de verschillende partners worden doorgesproken over de vraag hoe dergelijke samenwerking eruit zou kunnen zien en hoe we hiermee van start kunnen gaan. De resultaten van het verkennende onderzoek worden in februari 2022 verwacht.

Herziening TEN-T verordening

De Europese Commissie heeft haar voorstel voor een herziening van de verordening van de EU-richtlijnen voor de ontwikkeling van het trans-Europese vervoersnetwerk (TEN-T) in december 2021 gepubliceerd. De herziene TEN-T-verordening is in lijn met de ambitieuze klimaatdoelstellingen van de Europese Green Deal.

In de herziening worden een aantal punten voorgesteld om de ontbrekende schakels op zowel het kernnetwerk als het onderliggende netwerk ('Comprehensive network', CEF) aan te pakken en het hele netwerk te moderniseren. In dit onderliggende netwerk ontbrak nog het traject Zwolle-Twente-Münster. Voor het project EuregioRail van groot belang om dit ontbrekende stuk op de officiële kaarten te krijgen van het TEN-T netwerk. De EU heeft in december 2021 het voorstel gedaan om in ieder geval het traject Zwolle-Wierden toe te laten tot het onderliggende netwerk. Voor het ontbrekende stuk Enschede-Münster zal het komende jaar gelobbyd worden om ook toegelaten te worden tot het onderliggende netwerk. Veel van deze lobby zal afhangen van de inzichten van het Duitse Ministerie van Verkeer. Het zijn immers de lidstaten die toevoegingen aan het TEN-T netwerk kunnen ondersteunen of afraden.

In totaal er zijn negen Europese transportcorridors die spoor, weg en waterwegen integreren. Ook worden stedelijke knooppunten ('Urban Nodes') benoemd. In het voorstel van de EU van december 2021 is in Twente de stad Enschede benoemd als stedelijk knooppunt. Samen met Hengelo kan dit voordelen hebben bij de verdere ontwikkeling van onder andere de spoorzone Hengelo-Enschede.

Bereikbaarheid met de fiets

Om het fietsgebruik te stimuleren in de regio - en daarmee de bereikbaarheid op peil te houden en een gezonde leefomgeving te creëren - investeren we zowel in infrastructuur als in gedragsacties.

Infrastructuur

De drager van fietsinfrastructuur in Twente is de fietssnelweg F35. Als onderdeel van het provinciale Masterplan Snelle Fietsroutes wordt hier door provincie, regio en gemeentes gezamenlijk in geïnvesteerd en zo vordert de aanleg gestaag. Ongeveer de helft van de geplande 62 kilometer is gerealiseerd. In de

gehele periode zijn weer een aantal deeltrajecten opgeleverd zoals in 2021 in Oldenzaal het deel langs de Enschedestraat tussen de Spoorstraat en de A1. Onderzoek van de ANWB in 2019 heeft de F35 tot beste fietssnelweg van Nederland benoemd. Het streven is om de hele fietssnelweg F35 inclusief bewegwijzering in 2025 af te ronden. Nu wordt ook gestudeerd op het doortrekken van de F35 naar zowel Zwolle als Duitsland (Gronau-Münster). De eerste verkenning hiernaar is via een INTERREG-onderzoek in 2021 afgerond.
<https://www.fietssnelwegf35.nl/>

Daarnaast is door gemeenten en provincie gezamenlijk geïnvesteerd in het kernnet fiets, onder andere in de snelfietsroutes Enschede naar Haaksbergen en Vriezenveen naar Vroomshoop.

Gezamenlijk met wegbeheerders is in 2021 het kernnet fiets geactualiseerd en is een netwerk

geformuleerd dat samen met de inventarisatie fietsparkeren onderdeel geworden is van Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF) op hoofdlijnen (maart 2021).

Gedrag

Naast het aanleggen van infrastructuur wordt er via gedragsinterventie meer gedaan om mensen op de fiets te krijgen. Een succesvol voorbeeld hiervan is de regionale werkgeversaanpak Twente Mobiel die via bedrijven acties uitvoert. Er worden nu concrete regionale acties uitgevoerd zoals het inhuren van een 'aanjager fiets'. Deze aanjager ondersteunt de gemeenten bij het uitvoeren van fietsstimuleringsacties. Ook zijn we aangesloten bij 365fietsen.nl. Hier kunnen wij met eigen content het fietsen stimuleren en in contact komen met andere partners (ondernemers, onderwijsinstellingen).
<https://www.365dagenfietsen.nl/fietsprojecten/>

Deze laatste twee acties zijn concrete uitwerkingen van het Programmaplan – Fietsen Werk! Twente, dat eind 2019 is vastgesteld in het BO Mobiliteit. Dit uitvoeringsplan heeft als doel om binnen de regio Twente het fietsklimaat verder te verbeteren door nog meer samen te werken. Het plan gaat uit van drie beleidsonderdelen: Infra & Omgeving, de Fietser & Gedrag en de Fiets.

Enschede Fietsstad

Enschede is in 2020 uitgeroepen tot beste Grote Fietsgemeente 2020 van Nederland. Via de website <https://enschedefietsstad.nl/over-enschede-fietsstad/> kunnen inwoners, bezoekers en andere belangstellenden zich informeren over diverse acties en projecten.

Verkeersveiligheid

We zien het aantal ernstige gewonde verkeersslachtoffers nog steeds toenemen, ondanks dat wegen en auto's steeds veiliger zijn geworden. Het wordt echter ook drukker op de openbare wegen en er komen nieuwe vervoersmiddelen bij, denk aan de snellere e-bike en de stille e-auto's.

In februari 2021 is het manifest Verkeersveiligheid "iedereen elke dag weer veilig thuis" Overijssel 2021-2024 getekend. Dit is een samenwerking van provincie Overijssel, gemeenten, het Openbaar Ministerie, de Politie Oost-Nederland en ROCOV om de verkeersveiligheid voor de inwoners en bezoekers van Overijssel te verbeteren. Het manifest richt zich op de thema's uit het landelijk Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) 2030: kwetsbare en onervaren verkeersdeelnemers, rijden onder invloed, snelheid en afleiding in het verkeer.

De partijen hebben vervolgstappen gezet door onder andere de borging van handhaving in het verkeer. Verkeersveiligheid maakt nu ook onderdeel uit van het integrale veiligheidsplan. Zo is het in Twente bij alle bestuurders nadrukkelijk onder de aandacht gebracht.

Allereerst is ingezet op gedragsverandering. Hiervoor zijn in samenwerking met de provincie extra middelen ingezet. Een voorbeeld hiervan is de gedragsaanpak op de N36 (p. 11), uitgevoerd door Rijkswaterstaat. Ook is de mogelijkheid van bijvoorbeeld het plaatsen van flitspalen vereenvoudigd.

Daarnaast wordt veel aandacht besteed aan verkeerseducatie van de kwetsbare groep 'kinderen'. Op de basisscholen worden verkeersexamens afgenomen en er is een verkeersquiz in het leven geroepen voor de groepen 6 en 7.

De finale Overijsselse Verkeersquiz is twee jaar achter elkaar gewonnen door gemeente Tubbergen.

Door de Twentse gemeenten wordt data verzameld voor monitoring en verbetering van de verkeersveiligheid. Zo leveren alle wegbeheerders data aan voor het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. In de komende 10 jaar zal de nieuwe risico-gestuurde aanpak met alle verkeersveiligheidspartners goed worden neergezet.

Bron: www.hartvanrijssen.nl

Bron: www.TNO.nl

Duurzaam en Slim

In plaats van meer infrastructuur aanleggen wordt met behulp van slimme en innovatieve oplossingen gezocht naar een beter gebruik van het bestaande aanbod. Daarbij wordt ook direct gewerkt aan de klimaatopgave, verbeteren verkeersveiligheid en bijvoorbeeld rekening gehouden met inclusieve mobiliteit.

Naast deelname aan landelijke werkgroepen in het kader van Smart Mobility, werken de gemeenten – ook samen met de provincie – aan eigen projecten. En samen met ons bedrijfsleven en de kennisinstellingen maar ook met andere regio's maakt Twente grote stappen naar een bereikbare toekomst.

Zero Emissie Zones

Vanuit het Klimaatakkoord worden in de centra van de grote Nederlandse steden Zero Emissie Zones (ZES) voor goederenvervoer ingericht. Enschede heeft de Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek al ondertekend. Regio Twente heeft in 2020 een onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden en gevolgen voor de kernen en bedrijfsleven van ZES. Samen met

Bron: Cyclooon fietskoeriers.nl

het landsdeel Oost is een vervolg uitgevoerd waaraan Hengelo, Almelo, Oldenzaal, Hellendoorn en Borne deelnemen. In deze fase wordt met onder andere logistieke aanbieders gewerkt aan bundeling van vervoer, goederenvervoer per (bak)fiets en andere maatregelen die duurzaam goederenvervoer in de kernen kunnen stimuleren. In 2022 volgt een nieuwe ronde en kunnen meer gemeenten aansluiten bij het traject.

Deelmobiliteit

In 2020 is een onderzoek uitgevoerd naar de kansen en mogelijkheden van deelmobiliteit voor de hele regio Twente. Daarbij is ook gekeken naar de samenhang met MaaS en het rijksproces SLIM. Uit het onderzoek is een stappenplan gekomen om samen de strategie te kunnen bepalen maar ook om alvast een paar

stappen uit te voeren omdat de markt niet stil zit. In 2022 zal daarom een Twentse loket deelmobiliteit worden ingericht.

STEERS-project duurzaam goederenvervoer XL Businesspark

In 2019 is een gelegenheidsconsortium van UT, HAN, Regio Twente, XL Businesspark en Port of Twente in gesprek gegaan over de mogelijkheden voor autonoom containervervoer op het XL Businesspark. Dit heeft geresulteerd in een gezamenlijke subsidie-aanvraag KIEM en in 2020 in een vervolgsubsidie RAAK-PRO in 2021. Ondanks dat het project vooral onderzoek doet naar de technische, financiële en juridische (on)mogelijkheden van geautomatiseerd en autonoom goederenvervoer zullen de resultaten een bijdrage leveren aan stimuleren van innovatie voor het verbeteren van de bereikbaarheid, stimuleren vervoer over water en de impact van robotisering op de arbeidsmarkt. Daarbij zullen een deel van de uitkomsten ook gebruikt kunnen worden voor onderzoek naar autonoom personenvervoer op de openbare weg.

<https://www.nt.nl/wegvervoer/2021/01/13/virtuele-proef-met-autonoom-wegtransport-in-almelo/?gdpr=accept>

Bij toekenning van de 2^e tranche (RAAK-PRO) zal het onderzoek starten in 2022 en doorlopen tot 2026.

Future Factory

In 2017 werd de Future Factory geopend op het Kennispark in Enschede. Dit is het (t)huis van onder andere Green Team Twente (waterstofauto, winnaar Europese race in Marokko 2021), de Solarboot (kampioen Shell Eco Marathon) en de Electric Superbike Twente.

<https://we.tl/t-vwLuwo0gr6>, [de Solarcar](https://www.solarboattwente.nl/)
<https://www.solarboattwente.nl/>
<https://electricsuperbiketwente.nl/>

Laadpalen

Niet iedereen kan de elektrische auto op eigen terrein opladen. En voor bezoekers van een gemeente, vervoerders etc. moeten openbare laadpunten worden georganiseerd. 12 Twentse gemeenten (m.u.v. Rijssen-Holten en Twenterand) doen mee aan de nieuwe

landsdelige concessie voor publiek reguliere laadpalen. Daarmee zetten ze een belangrijke versnelling in door laadpalen ook pro-actief (dus voor de markt vraag uit) te plaatsen op basis van plankaarten. Dit wordt

gecombineerd met de mogelijkheid van het plaatsen van laadpalen op basis van 'paal volgt auto', laadpalen op basis van gebruikscijfers en het kunnen aanvragen van 'strategische locaties' door gemeenten.

Hoe en waar openbare palen worden geplaatst wordt geregeld in een gemeentelijke Integrale Laadvisie en plaatsingsbeleid. Voor de gemeenten zijn begin 2021 regionaal workshops georganiseerd om de onderdelen van de visie gezamenlijk uit te werken. Gemeente Losser en Wierden hebben hun visie eind 2021 vastgesteld. De andere gemeenten zijn nog er nog mee bezig of nemen het mee in hun gemeentelijke Mobiliteitsvisie.

Vanaf 2022 gaan we ons ook bezig houden met de aanpak met betrekking tot snelladen.

Slim fietsen: Bicycle en ITS

(intelligente transport systemen)

Provincie Overijssel is lead partner in het BITS project waar 29 slimme toepassingen worden toegepast in vijf landen om het fietsen vlotter, veiliger en prettiger te maken. Na een gedegen voorbereiding afgelopen jaar wordt in Hengelo (noordelijke oprit A1 – locatie IKEA) in het voorjaar 2022 getest met de zgn. fietsketting: Een groepje fietsers rijdt samen dezelfde snelheid, door het gedrag van individuele fietsers te beïnvloeden met een campagne langs de route. Als je fietst in de fietsketting word je bij kruispunten beloond met groen licht. Camera's langs de weg registreren groepen fietsers en communiceren met slimme verkeerslichten.

<https://www.sweco.nl/actueel/verhalen/4-innovaties-om-de-fietsrevolutie-in-gang-te-zetten/>

Slim fietsen: verlichting in buitengebied

Een ander element om de komende periode meer op in te zetten, is de dynamische verlichting van fietspaden (natuurgebieden). Gemeente Wierden was eind 2000 al in het nieuws met een verduurzamingslag door over te schakelen op LED-verlichting. Ook wordt in Nederland al geëxperimenteerd met dynamische verlichting. Een oplossing voor veilig en duurzaam fietsen in bijvoorbeeld het buitengebied van Twente.

<https://nederlandslicht.nl/dynamische-fietspadverlichting>

FastTrack

Hengelo/Twente neemt sinds 2020 deel aan het Europese project FastTrack, gefinancierd door Horizon 2020. In dit project nemen 24 grote en kleinere steden deel om te komen tot nieuwe mobiliteitsoplossingen. De thema's zijn duurzame en schone stedelijke logistiek, fiets en stad, integrale multimodale mobiliteitsoplossingen en innovatief verkeersmanagement. De trekkers in dit project zijn de steden Antwerpen, Stockholm, Budapest en Bologna. De steden werken in clusters aan oplossingen die vervolgens in de divers steden worden uitgetoetst. Hengelo doet mee aan het thema integrale multimodale mobiliteitsoplossingen.

<https://fasttrackmobility.eu/>

SUMP(-PLUS)

Sustainable Urban Mobility Planning (SUMP) is cruciaal om de nieuwe mobiliteitsontwikkeling te stimuleren. CIVITAS SUMP-PLUS (2019-2022) helpt steden om de implementatiekloof van SUMP te overbruggen en zo toegankelijke, groene en leefbare plekken te worden waar mensen zich gemakkelijk van A naar B kunnen verplaatsen. Ook legt het project een brug tussen mobiliteit en andere sectoren die een mobiliteitsvraag genereren, zoals onderwijs en gezondheidszorg.

CIVITAS
SUMP-PLUS

In dit project creëert men nieuwe benaderingen en hulpmiddelen en introduceert deze in co-creatielaboratoria in zes steden waaronder Antwerpen, Greater Manchester en Klaipeda (Litouwen). Hengelo/Twente is een van de 17 follower cities van het project. Daarnaast zijn er partners zoals universiteiten en vervoerders verbonden.

De geleerde lessen uit het project worden gedeeld met overheden, praktijkmensen en onderzoekers via publicaties en praktische begeleidingstools.

Het project wordt gefinancierd uit Horizon 2020 (EU).

<https://sump-plus.eu/>

Twente Mobiel

Twente Mobiel helpt werkgevers bij hun mobiliteitsbeleid om te werken aan minder auto's in de spits en de reductie van CO2. Zij geven werkgevers deskundig advies en ondersteunen bij het realiseren van acties en projecten voor werkgevers en -nemers. Regio Twente is lid van de stuurgroep, waarin ook bedrijfsleven en onderwijs is vertegenwoordigd. Het actieplan wordt jaarlijks vastgesteld in het Bestuurlijk overleg Mobiliteit Twente. Vanuit de regio wordt Twente Mobiel ondersteunt bij het bereiken van nieuwe deelnemers.

<https://www.twentemobiel.nl/>

